

навчання присвячено 3 дисертації. Темою лише однієї дисертації було проектування електронного освітнього ресурсу в початковій школі. Інші здобувачі в своїх дисертаціях розглядали використання різних інформаційних систем (Moodle, Maple, та ін.) в окремих педагогічних проєктах. За результатами моніторингу виявлено заклади вищої освіти, де здійснюється найбільше дисертаційних досліджень з питань дистанційної освіти, використання інформаційних технологій в освіті, інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу. Це, зокрема, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Українська інженерно-педагогічна академія, Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка.

Проведений аналіз контенту зведеної бази дисертацій засвідчив постійний дослідницький інтерес до різних аспектів дистанційного навчання, ІКТ-компетентності учасників освітнього процесу тощо. Разом з тим спостерігаються певні прогалини щодо досліджень, пов'язаних із використанням дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти, ІКТ-компетентності школярів, зокрема початкової школи.

Зроблено висновок щодо перспективи подальших наукових розвідок пріоритетних напрямів розвитку педагогіки шляхом аналізу та моніторингу дисертаційних досліджень, що є важливим для управління педагогічною наукою, планування та прогнозування.

ПРОЄКТУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ГАЛУЗЕВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

*Н. М. Кропочева, науковий співробітник відділу
науково-освітніх інформаційних ресурсів*

Ознайомлення зі змістом програми наукового дослідження «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти» (2020–2022) уможливило визначення власних дослідницьких завдань у руслі розроблення, застосування і впровадження нових підходів до розроблення інформаційно-пошукових інструментів наукових досліджень, зокрема в частині моделювання інформаційно-освітнього середовища та електронних ресурсів. У рамках зазначеного дослідження досить важливим напрямом визначаємо суперечливу гетерогенність понять «інформаційний ресурс», «електронний освітній ресурс», «інформаційний освітній ресурс», «електронний інформаційний ресурс», «цифровий освітній ресурс», фокусуючи увагу на виникненні та входженні в науковий простір зазначених термінів, які, власне, й розглянуто відповідно до появи й застосування в українських наукових розвідках.

Зважаючи на часові рамки виникнення наведених вище понять, зазначимо, що змістове наповнення терміна «інформаційні ресурси» відбувається синхронно з розвитком освітянських бібліотек як ресурсних центрів і зміною складових цього поняття. Прикметно, що ці зміни найбільш

емно відобразилися у визначенні джерел інформації, переліку сукупності документів і визначенні ролі інтелектуальної діяльності суспільства, в акцентуванні на накопиченні отриманої та збереженої інформації у процесі розвитку науки, культури, освіти. Частину досліджень зосереджено на вивченні процесів збереження й передавання інформації на носіях інформації; на інформаційних даних, на традиційних та машинозчитуваних носіях, що зберігаються в бібліотеках та інших інформаційних установах [1; 6; 7; 5]. Логічним продовженням попередньої тези є визначення інформаційних ресурсів, сфокусоване на формуванні сукупності документів в інформаційних системах [3]. Узагальнюючи результати досліджень упродовж 1994–2019 рр. щодо змістового навантаження поняття «інформаційні ресурси», констатуємо появу стійких співвідношень та ознак становлення тенденції, що виявляється в таких ознаках: фіксація інформації на матеріальних носіях та її збереження в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних) [4].

Аналізуючи споріднені поняття «інформаційний освітній ресурс», «електронний інформаційний ресурс», можемо стверджувати, що вони мають рівнозначні смислові відтінки, вирізняючись додатковими конотаціями, зокрема наявністю окремих документних масивів, що входять до складу інформаційної системи, виокремлення у межах розгляду засобів навчального контенту, тобто наповнення цих ресурсів.

У межах смислової складової понять «електронні освітні ресурси» та «цифрові освітні ресурси» дослідники зосереджують увагу на всій множині інформаційних ресурсів, що використовуються в системі освіти, у сучасній педагогічній науці та практиці, визначаючи інформаційно-об'єктне наповнення електронних інформаційних систем (електронних бібліотек, архівів, банків даних та ін.), призначених для інформаційного забезпечення функціонування й розвитку системи освіти» [2].

Як підсумок огляду становлення термінологічної визначеності зазначених понять стверджується теза: виникнення і входження зазначених понять у науково-інформаційний простір має поступовий характер, обумовлений появою нових видів програмно-технічних засобів, виробничих процесів оброблення, збереження та відтворення інформації, відображений у термінах з усталеним смисловим наповненням, з подальшим осмисленням і виникненням нових термінів.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2015. 160 с.
2. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів начального призначення. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2012. № 2 (98). С. 3–6.
3. Бойко М. А. Розробка та впровадження електронних освітніх ресурсів у процесі навчання інформатики учнів початкової школи : дис. ... канд. пед. наук ; спец.: 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» / ДЗ «Луганський нац. ун-т ім. Т. Шевченка». Київ, 2019. 203 арк.

4. Блюмин А. М., Феоктистов Н. А. Мировые информационные ресурсы : учеб. пособие, 2010. 296 с.
5. Государственный стандарт СТБ 982-94 Республики Беларусь. «Информационная технология. Термины и определения» от 30 декабря 1994, № 15. 24 с.
6. Ермошенко Н. Н. Толковый словарь по основам информационных деятельности. Украинская академия информатики. Украинский ин-т научно-техн. и экон. информации, 1995. 251 с.
7. Столяров Ю. Н. Документный ресурс: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. М. : Либерия, 2001. 149 с.

ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА ЯК СКЛАДНИК СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

С. М. Лобода, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів

Ідея єдиного освітньо-інформаційного простору серед проблем, що потребують нагального розв'язання, висунула на перший план питання про роль і значення засобів масової інформації в процесі його формування. На сучасному етапі очевидними стають суперечності між суспільною потребою у формуванні соціально активної творчої особистості, яка володіє найпотужнішими можливостями медійного контенту, і способами їх формувальної дії. Медійний контент педагогічної преси може забезпечити істотну складову педагогічної свідомості: сформувати уявлення, поняття, категорії й вплинути на професійну педагогічну діяльність, сприяти максимально ефективному процесу навчання, активно впливаючи за допомогою логічних й образно-емоційних засобів на всі форми свідомості – раціональну (ідеї, поняття, думки, оцінки, погляди), емоційну (відчуття, настрої, уявлення), вольову (потяги, прагнення, спонукання).

Окреслимо функціональне поле матеріалів медійного контенту педагогічної преси щодо навчально-виховних завдань процесу формування творчо-активної особистості педагога. Інформаційна функція відображає широкий спектр ідей виховання й освіти. Мотиваційна функція пробуджує в учителя професійний інтерес. Функція, що орієнтує, дає змогу використовувати знання, подані у творах педагогічної публіцистики, як керівництво до дії у професійній діяльності. Організаторська функція розвиває педагогічне мислення, творчі здібності, формує дослідницькі вміння й навички. Виховна функція залучає до цінностей учительської праці. Практична функція виробляє вміння й навички застосування знань педагогічної публіцистики в практичній діяльності. Самоосвітня функція забезпечує вчителя цінними педагогічними відомостями, знаннями, необхідними для практичної діяльності, пробуджує й розвиває пізнавальні здібності вчителя, його зацікавленість і позитивну мотивацію до здобуття знань про вчительську працю.

Інтеграційна система принципів формувальної дії в діяльності медіа містить такі позиції: відповідність науковим основам становлення й розвитку особистості; ціннісна орієнтація; комплексний підхід; адекватність, соціальна доказовість. Звернення до виховного й гносеологічного потенціалу медійного контенту педагогічної преси не вичерпує всіх проблем професійної підготовки,